

Jerzy Lewandowski (15.09.1959-8.10.2024)

8 października 2024 roku odszedł od nas na zawsze prof. dr hab. Jerzy Lewandowski, kierownik Katedry Teorii Względności i Grawitacji Wydziału Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego. Jerzy Lewandowski rozpoczął studia na Wydziale Fizyki UW w 1978 roku i na trzecim roku zdecydował się studiować fizykę teoretyczną. W 1983 roku pomyślnie zdał egzamin magisterski. W początkowym okresie swojej kariery naukowej Jerzy Lewandowski zajmował się geometrycznymi aspektami teorii pól cechowania i ogólnej teorii względności, ścisłymi rozwiązaniami równań Einsteina i strukturami Cauchy-Riemanna. W 1989 roku uzyskał stopień doktora nauk fizycznych, przygotowując pod kierunkiem prof. Andrzeja Trautmana rozprawę doktorską „Zastosowanie geometrii Cauchy-Riemanna do badania pola grawitacyjnego”. Tytuł profesora uzyskał 2010 roku.

W 1990 roku Jerzy Lewandowski uzyskał stypendium Fulbrighta i spędził dwa lata w Syracuse University w USA. W tym czasie na Wydziale Fizyki Uniwersytetu w Syrakuzach zebrali się wybitni amerykańscy relatywiści. To tam nastąpił pełen rozkwit twórczych możliwości Jerzego Lewandowskiego. Nawiązał współpracę z Abhayem Ashtekarem i wspólnie stworzyli podstawy pod współczesną postać nowego i nadal rozwijającego się kierunku badań – pętlowej kwantowej teorii grawitacji. To nowe podejście do kwantowych własności czasoprzestrzeni zastosowali do opisu bardzo wczesnych etapów ewolucji Wszechświata i procesów zachodzących wewnątrz czarnych dziur. Ich przeglądowa praca o pętlowej kwantowej grawitacji była już cytowana 1700 razy i stanowi podstawę wielu prac naukowych. Pętlową teorię grawitacji uogólnili i zastosowali do opisu kwantowej teorii geometrii i teorii pól cechowania. Następnie stworzyli kolejną aktywnie rozwijającą się dziedzinę badań – teorię izolowanych horyzontów.

Jerzy Lewandowski był przez cały czas jedną z najważniejszych postaci w środowisku pętlowej kwantowej grawitacji, wywierając znaczny wpływ zarówno na kierunki badań (takie jak pętlowa kwantowa kosmologia i piany spinowe), jak i na rozwój i integrację światowego środowiska badaczy w tych dziedzinach, organizując lub współorganizując ponad 35 międzynarodowych konferencji i warsztatów. Konferencja z okazji jego 60-lecia, na której wystąpili jego współpracownicy i uczniowie, trwała cały tydzień.

Jerzy Lewandowski zgromadził wokół siebie w Warszawie grupę studentów, doktorantów i młodych pracowników naukowych, którzy dalej rozwijali te nowe kierunki badań. Wyniki tych badań zostały opublikowane w ponad 280 pracach naukowych, które spotkały się z dużym zainteresowaniem międzynarodowego środowiska naukowego, owocując licznymi zaproszeniami do wygłaszania referatów na międzynarodowych konferencjach naukowych i odwiedzania innych ośrodków na całym świecie. Ostatnio Jerzy Lewandowski powrócił do swoich dawnych zainteresowań geometrycznymi i fizycznymi własnościami czasoprzestrzeni opisywanymi przez ścisłe rozwiązania równań Einsteina.

Wykłady kursowe prowadzone przez Jerzego Lewandowskiego były bardzo wysoko oceniane przez studentów i doktorantów. Jego publiczne wykłady cieszyły się dużą popularnością. Był opiekunem 17 prac magisterskich i 17 prac doktorskich. Opiekował się też kilkunastoma młodymi pracownikami naukowymi w Polsce, Niemczech i Stanach Zjednoczonych. Był pomysłodawcą i jednym z założycieli Polskiego Towarzystwa Relatywistycznego i jego wieloletnim prezesem. Jerzy Lewandowski przez wiele lat był kierownikiem Katedry Teorii Względności i Grawitacji w Instytucie Fizyki Teoretycznej.

Osiągnięcia naukowe Jerzego Lewandowskiego były nagradzane wieloma prestiżowymi wyróżnieniami:

w 1990 roku uzyskał stypendium Fulbrighta

w latach 1997–1999 był stypendystą Humboldta

w latach 2011–2016 był profesorem honorowym na Uniwersytecie w Pekinie

w roku 2019 uzyskał naukową nagrodę Humboldta

w 2021 został wybrany na członka Towarzystwa Naukowego Warszawskiego a od 2022 roku był przewodniczącym Wydziału III tego Towarzystwa.

Jurek był osobą bardzo aktywną, uwielbiał jeździć na nartach, do pracy zwykle, niezależnie od pogody, przyjeżdżał na rowerze lub rolkach. W kondolencjach uczniów oraz współpracowników z całego świata zostały wielokrotnie wymienione jego specyficzne cechy jako uczonego i człowieka: uczciwość, życzliwość, skromność, poczucie humoru i gotowość pomocy innym.

Dynamiczna i barwna osobowość Jurka pozostanie na zawsze w naszej pamięci.

Pracownicy Katedry Teorii Względności i Grawitacji